

Goeie Morgen, een pleidooi voor een beetje buurt

Door Anne van Veenen

Wat is een fijne straat? Het begin van een fijne straat is elkaar groeten, zegt Kor Kegel in een column eerder deze maand. Is het een fijne straat als je af en toe een praatje kunt maken, vraagt hij zich af. Of komt er meer voor kijken? Wanneer kun je over je straat tevreden zijn?"

Kor Kegel signaleert vervolgens dat het een vraag is die gek genoeg zelden wordt gesteld, ondanks de veelheid van activiteiten van opzoomeraars om sociale samenhang te bevorderen. Hij verwijst naar een lijstje met tien punten dat actieve bewoners kunnen gebruiken bij discussies over wat ze een fijne straat vinden. Het is ontleend aan het boekje 'Onze straat' (Opbouwwerk in uitvoering nummer 9, Opzoomer Mee 1996, ook op Internet www.oggv.nl), waarin wordt beschreven hoe straatgroepen in Middelland-Zuid de strijd aanbonden tegen overlast en criminaliteit.

Deze straatgroepen begonnen als actiegroep, om de overlast te beteugelen. Toen dat succes kreeg veranderden de activiteiten en werden kinderfeestjes georganiseerd. Dat riep discussie op. Een aantal bewoners wilde steeds meer activiteiten organiseren, waardoor andere bewoners het ongemakkelijke gevoel kregen dat ze lid waren geworden van een 'gedwongen vereniging'. Ze wilden wel samen actie voeren tegen drugspanden, maar 'hoefden zich niet zo nodig te verbroederen met andere bewoners' zoals een van hen het formuleerde.

Discussie

Ook de opbouwwerkers raakten in discussie. Hoe intensief moeten contacten in een straat zijn? De behoefte aan sociale contacten

verschilt sterk per persoon en per buurt. In de praktijk blijkt voorts dat straatgroepen de buurt leuker en gezelliger kunnen maken, maar ook dat het kan resulteren in (meer) ruzie en een te grote sociale controle.

Geen meetlat

Ten behoeve van de discussie werd een lijstje samengesteld met activiteiten in een oplopende intensiteit van onderlinge sociaal contact. De lijst loopt van 'elkaar groeten' ('Goeie Morgen!') en 'de radio niet te hard zetten' tot 'een oogje houden op de kinderen' en 'zorgen voor elkaar'.

Hier het complete lijstje, dat betiteld werd als de 'Schaal van sociale samenhang':

0 niet groeten; 1 groeten; 2 praatje maken, suiker lenen; 3 radio niet te hard, rekening houden met elkaar; 4 schoon houden van de straat, 5 oogje houden op kinderen, jongeren en ongeregeld personen; 6 elkaar helpen op straat; auto wassen, heg knippen; 7 koffie drinken bij elkaar; 8 samen kaarten of vissen; 9 boodschappen doen voor elkaar, oppassen; 10 elkaar helpen thuis, zorgen voor elkaar.

De lijst heeft geleid tot misverstanden. Het is geen meetlat om het opzoomergehalte vast te stellen van een straat, waarbij het streven zou zijn om een zo hoog mogelijke score te behalen. Integendeel, het lijstje is bedoeld als hulpmiddel voor de discussie om onderling te bepalen wat je als bewoners van een straat gezamenlijk wilt delen en wat niet. De opvattingen daarover verschillen. Veel stadsbewoners stellen prijs op zo veel mogelijk privacy.

Anonimiteit vormt een groot goed omdat het bescherming biedt tegen bemoeizucht van anderen en inbreuken op de persoonlijke levenssfeer. Keerzijde daarvan is natuurlijk een gebrek aan sociale controle en de ongemakken van de grote stad die dat met zich meebrengt. Het aangaan van onderlinge sociale contacten in een straat is dus een afweging van de kosten en de baten. Voor veel stadsbewoners is de balans negatief omdat het aangaan van relaties in de straat grote risico's meebrengt van ongevraagde inmenging in de privésfeer, met de bijbehorende ruzies. (Dit nog afgezien van de verplichting om regelmatig met gele ballonnetjes te lopen en dergelijke).

De kunst van het opzoomeren bestaat er in om nieuw evenwicht te vinden tussen privé en publiek in de stad. Criterium daarbij is wat bewoners in een straat als burger gezamenlijk willen delen. Dat zal verschillen van buurt tot buurt.

Fijne straat

In veel gevallen zullen bewoners waarschijnlijk uitkomen rond het midden van de 'schaal van samenhang': in een fijne straat kennen mensen elkaar van gezicht en kunnen ze een praatje met elkaar maken, ze houden rekening met elkaar en veroorzaken geen overlast, ze houden de straat netjes en houden een oogje op de kinderen.

Gestreefd wordt kortom naar enige sociale samenhang, en naar 'een beetje buurt' met het doel om gezamenlijk zorg te dragen voor een redelijk woonklimaat. Dit in de overtuiging dat enige inzet van de burgers zelf noodzakelijk is om

een schone, hele en veilige buurt tot stand te brengen.

Contacten als samen kaarten of zorgen voor elkaar (de bovenste range van de schaal) hebben een ander karakter en behoren tot de persoonlijke levenssfeer. In een fijne straat wordt dat over en weer gerespecteerd en activiteiten van deze soort worden dan ook niet nagestreefd door een burgerinitiatief in de straat dat streeft naar een beetje buurt. Ik ben me overigens van bewust dat ik hiermee een aantal burgerlijke normen formuleer waar verschillend over gedacht kan worden. Het zou interessant zijn om eens te onderzoeken hoe breed deze normen worden gedeeld in een stad als Rotterdam met een zeer diverse bevolking.

Om een beetje buurt te bewerkstelligen zijn enige onderlinge organisatie en enkele gezamenlijke activiteiten nodig. Opzoomeren is een goede methodiek gebleken om dat te bewerkstelligen. Een van de redenen daarvoor is dat het opzoomeren zich richt op het creëren van sociale contacten buitenshuis, in de directe woonomgeving.

Opzoomeren verleidt daardoor tot het aangaan van relaties met toevallige anderen die vooral gemeen hebben dat ze ook in de straat of rond het plein wonen. Meer dan andere types sociale verbanden die vaak gebaseerd zijn op 'soort zoekt soort' kan dat leiden tot het ontstaan van 'associaties van ongelijkgezinden'. En dat vormt een kenmerk van de burgerinitiatieven die nodig zijn voor een goed leefklimaat in de stad.

(Anne van Veenen is van IGG-Voigt, Wiertsema & van Veenen, Bureau voor Sociaal Beleid in Rotterdam)